

MILJØ-
DIREKTORATET

FAKTAARK

M-507 | -2016

Leketøy som er ment å avgi lyd skal ikke medføre hørselsskade for barn. Foto: John Petter Reinertsen

Leker som avgir lyd

Alt leketøy som er ment å avgi lyd, skal konstrueres slik at bruken ikke kan medføre hørselsskade for barn. Kravene til lydnivå er nedfelt i forskrift om sikkerhet ved leketøy og spesifikke krav er gitt i standarden «Sikkerhet ved leketøy. Del 1: Mekaniske og fysiske egenskaper» (NS-EN 71-1:2013).

Sikkerhetskrav til leketøy

Leketøy til barn er underlagt en rekke sikkerhetskrav, slik at de skal være trygge å bruke for barn som leker med dem, og andre personer som er i nærheten av barna når de leker. Forskrift om sikkerhet ved leketøy (leketøyforskriften) spesifiserer krav til leketøys fysiske, mekaniske, elektriske og kjemiske egenskaper, og dessuten brennbarhet, hygiene og støy.

Kravene i den norske leketøyforskriften er identiske med kravene i EUs leketøydirektiv (direktiv 2009/48/EF). En del av kravene i forskriften utdypes i tilhørende standarder i NS-EN 71-serien.

Definisjon av et leketøy

Leketøy er definert som produkter som, utelukkende eller delvis, er konstruert eller beregnet for å brukes av barn under 14 år i lek (leketøyforskriften § 1).

Dette innebærer at et produkt ikke utelukkende behøver å være beregnet for lek for å være omfattet av forskriften, for eksempel kan produkter med dobbelt funksjon ble betraktet som leketøy.

Noen produkter vil kunne være i gråsonen mellom et leketøy og et produkt som ikke er et leketøy. Flere faktorer vil spille inn når man vurderer om et produkt betegnes som et leketøy eller ikke, for eksempel hvor det selges, hvordan det markedsføres, design og utforming, pris, størrelse etc. Det viktigste er imidlertid hvordan det er rimelig å forvente at barn under 14 år bruker produktet.

Europakommisjonen har utarbeidet veiledningsdokumenter til hjelp ved vurderinger av om et produkt er omfattet av leketøyforskriften eller ikke. Disse kan lastes ned her:

http://ec.europa.eu/growth/sectors/toys/safety/guidance/index_en.htm

Lydkrav i leketøyforskriften

Leketøyforskriften § 10 gjelder de grunnleggende sikkerhetskrav til leketøy. Essensen i dette er at leketøy ikke skal kunne sette barn eller andre personers helse eller sikkerhet i fare, når leketøyet brukes slik det er tiltenkt eller på et måte som bør kunne forutsees.

I tillegg er det angitt spesifikke sikkerhetskrav i forskriftens vedlegg II. I vedleggets del I, punkt 10, står det at «**Leketøy som er ment å avgi lyd, skal være konstruert og produsert slik, når det gjelder maksimumsverdiene for impulsstøy og vedvarende støy, at lyden fra leketøyet ikke kan skade barns hørsel**».

Grenseverdier og målemetoder for impulsstøy og vedvarende støy er videre spesifisert i standard NS-EN 71-1:2013. Standarden kan kjøpes hos Standard Norge (www.standard.no).

Lydkrav i standarden

I standarden grupperes leketøy som kan avgi lyd i produktgrupper basert på hva slags type leke det er snakk om. Det er gitt spesifikke grenser for impulsstøy for de ulike gruppene. For vedvarende støy deles leketøy i tre kategorier, basert blant annet på hvor lenge leketøyet avgir lyd, hvor mye av leketiden leketøyet avgir lyd og hvordan det er forventet at barnet leker med leketøyet. Det er spesifisert støygrenser for alle produktgruppene, og for noen er det gitt grenseverdier for flere kategorier. Grenseverdiene for impulsstøy og vedvarende støy i de ulike produktgruppene og kategoriene er spesifisert i tabellen nedenfor.

Grenseverdier og måleavstand er beskrevet i standardens seksjon 4.20.2. Målemetoder er beskrevet i standardens seksjon 8.28. Beskrivelse av produktgruppene er gitt i standardens seksjon A.25.

Produktgruppe	Grenseverdier for vedvarende støy (LpA)			Grenseverdi for impulsstøy (LpC _{peak})
	Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	
<i>Close-to-the-ear toy</i>	60 dB	65 dB	70 dB	110 dB
<i>Table top or floor toys</i>	80 dB	85 dB	90 dB	110 dB
<i>Hand held toys</i>	80 dB	85 dB	90 dB	110 dB
<i>Pull-along or push-along toys</i>	80 dB	85 dB	90 dB	110 dB
<i>Voice toys</i>	80 dB	85 dB	90 dB	110 dB
<i>Toys using headphones or earphones</i>	85 dB			135 dB
<i>Rattles</i>		85 dB		110 dB
<i>Squeeze toys</i>		85 dB		110 dB
<i>Percussion toys</i>		85 dB		130 dB
<i>Wind toys</i>		85 dB	90 dB	110 dB
<i>Cap-firing toys</i>			90 dB	125 dB

Beskrivelser av og eksempler på leker i de ulike produktkategoriene

Produktgruppe	Beskrivelse	Eksempel
<i>Close-to-the-ear toy (nær øret-leker)</i>	Leketøy som er laget for å avgi lyd, og som typisk brukes 2,5 cm eller mindre fra øret	Leketelefoner, lekegevær med høyttaler
<i>Table top or floor toys (bord- eller gulvleker)</i>	Leketøy som er laget for å avgi lyd, og som det er meningen at vil brukes på et bord, et gulv eller en annen stor overflate	Lekebiler, mekaniske dyr, store leker
<i>Hand held toys (håndholdte leker)</i>	Leketøy som er laget for å avgi lyd, og som det er meningen å holde i hånden. Utelukker håndholdte leker som lager lyd, og som faller innunder en annen produktgruppe	Lekepistoler, lekeverktøy
<i>Pull-along or push-along toys (dra eller dytte leker)</i>	Leketøy som beveger seg ved at brukeren for eksempel drar i eller dytter på den	
<i>Voice toys (leker der man bruker stemmen)</i>	Leketøy som er laget for å avgi lyd ved en elektronisk forsterkning eller forvrenging av stemmen, og hvor lyden ut avhenger av stemmevolumet	Telefoner, walkie-talkier, mikrofoner og leke-megafoner
<i>Toys using headphones or earphones (leker med hode - eller øretelefoner)</i>		
<i>Rattles (rangler)</i>	Leketøy som er beregnet på barn som er for små til å sitte oppreist uten hjelp, som er laget for å avgi lyd når den blir ristet på eller aktivert av barnet eller en annen person	
<i>Squeeze toys (klemmeleker)</i>	Bøyeleg leketøy som er beregnet på barn som er for små til å sitte oppreist uten hjelp, som er laget for å avgi lyd når den blir bøyd eller klemt på av barnet eller en annen person	
<i>Percussion toys (perkusionsleker)</i>	Leketøy laget for å avgi lyd ved å bli slått på med et objekt som for eksempel en trommestikke, eller med hånden	Leketrommer, tamburiner, xylofoner
<i>Wind toys (blåse-/pusteleker)</i>	Leketøy som er laget for å avgi lyd ved at et barn eller en annen blåser eller puster luft i det	Trompeter, fløyter
<i>Cap-firing toys (kruttlappleker)</i>	Leker som er laget for å avgi lyd ved at det fyres av en kruttlapp	Kruttlapppistoler

Definisjon av kategoriene

Kategoriene er nærmere beskrevet i standardens seksjon 4.20.1.

Kategori 1:

Leker som typisk avgir lyd i **mer enn 30 sekunder** etter at lyden er initiert, eller som avgir lyd i mer enn 1/3 av leketiden

Kategori 2:

Leker som typisk avgir lyd i **mindre enn 30 sekunder men mer enn 5 sekunder** etter at lyden er initiert, eller som avgir lyd i mer enn 1/10 men mindre enn 1/3 av leketiden

Kategori 3:

Leker som typisk avgir lyd i **mindre enn 5 sekunder** etter at lyden er initiert, eller som avgir lyd i mindre enn 1/10 av leketiden

Advarsler

Perkusjonsleker og kruttlappler der impulsstøynivået er høyt, skal ha følgende advarsel på emballasjen:

Advarsel. Bruk ikke leketøyet nær øret. Uriktig bruk kan gi hørselsskade.

I tillegg skal kruttlappler påføres følgende advarsel:

Skal ikke avfyres innendørs. Bruk bare kruttlapper anbefalt av produsenten.

NYTTIGE LENKER:

Leketøysforskriften: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-11-18-1403>

EUs leketøydirektiv: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1455788079221&uri=CELEX:02009L0048-20140721>

EU-kommisjonens veiledere til leketøydirektivet: http://ec.europa.eu/growth/sectors/toys/safety/guidance/index_en.htm

Standard Norge: <https://www.standard.no>

Produktene må overholde kravene

Produsenter av leketøy som avgir lyd skal dokumentere at produktene overholder kravene i standarden, i tillegg til at leketøyet oppfyller alle andre sikkerhetskrav gitt i leketøyforskriften og tilhørende standarder. Hvis leketøyet er i samsvar med alle relevante sikkerhetskrav, kan produsenten sette på CE-merket. Dette merket er produsentens garanti til myndighetene om at leketøyet tilfredsstiller kravene. Det er ikke lov å omsette leketøy i Norge som ikke er CE-merket.

Importørene må gjøre egne vurderinger

Importørene har ansvar for at leketøy de importerer overholder kravene. De må derfor på selvstendig grunnlag vurdere leketøyet de innfører og gjennomføre nødvendige stikkprøvekontroller. Miljødirektoratet gjør oppmerksom på at ved tidligere kontroller er det funnet produkter som er CE-merket uten at de over-

Foto: John Petter Reinertsen

MER INFORMASJON OG KONTAKT

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Kjemikalier/Produkter/Leketoy-og-smabarnsprodukter/>

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Veileder/Veiviser-til-stoyregelverket/Stoykilde/Leketoy/>

Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00 | Faks: 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no